

внутрішнього контролю, а й важливою складовою стратегічного планування та адаптації до непередбачуваних обставин.

Список використаних джерел:

1. Собакар М. В. Особливості системи управління ризиками в період воєнного стану. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Том 10. № 2. С. 278-283. URL: <https://ujae.org.ua/osoblyvosti-systemy-upravlinnya-ryzykamy-v-period-voennogo-stanu/>.
2. Dyuhovanets O., Erfan V., Parfeniuk Y. Organization of risk management at an enterprise during the war. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2023. № 3. P. 16-21. URL: <https://journals.urau.ua/journal-vjhr/article/view/286519/280387>.
3. Грицай О., Дефір І., Козак О. Огляд кількісних методів оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4992/4939>.
4. Семенча І. С., Гринько Т. В. Ризики в діяльності сучасного бізнесу в Україні: підходи до прийняття рішень та побудови стратегій управління. *Економіка. Фінанси. Право*. 2025. № 7. С. 97-101. <https://doi.org/10.37634/efp.2025.7.19>.

Кловак В. С., канд. екон. наук Левкович О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

КАПІТАЛ ЯК ГОЛОВНЕ ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Капітал підприємства є фундаментальною основою його діяльності, адже саме він забезпечує можливість здійснення виробництва, інвестування та розвитку. Ефективне управління капіталом дозволяє підприємству не лише підтримувати стабільність, а й формувати передумови для зростання прибутковості та конкурентоспроможності. У сучасних умовах господарювання особливого значення набуває аналіз капіталу, який дає змогу оцінити його структуру, ефективність використання та визначити напрями оптимізації.

Капітал підприємства – це сукупність фінансових ресурсів, що використовуються для здійснення господарської діяльності. Він формується за рахунок власних і позикових джерел. До власного капіталу належать: зареєстрований капітал, нерозподілений прибуток, резервний капітал, додатковий капітал. Позиковий капітал включає: банківські кредити, облігаційні позики, кредиторську заборгованість та інші зобов'язання. Оптимальне співвідношення між цими складовими визначає фінансову стійкість і рівень ризику підприємства.

Для оцінки капіталу застосовується комплекс аналітичних підходів, які дозволяють виявити ефективність його формування та використання, а саме [1]:

1. Аналіз структури капіталу, що передбачає визначення частки власного і позикового капіталу в загальному обсязі ресурсів. Висока частка власного капіталу свідчить про фінансову незалежність, але може обмежувати темпи розвитку підприємства.

2. Розрахунок коефіцієнту фінансової автономії, який показує, наскільки підприємство залежить від зовнішніх джерел фінансування.

3. Розрахунок коефіцієнту фінансового левериджу, який відображає ефективність використання позикових коштів для збільшення прибутковості власного капіталу підприємства.

4. Розрахунок коефіцієнту рентабельності капіталу, який характеризує ефективність використання ресурсів і визначає рівень отриманого прибутку на вкладений капітал.

5. Аналіз оборотності капіталу, який оцінює швидкість обігу коштів і ефективність їх використання у господарській діяльності.

На практиці підприємства часто стикаються з низкою проблем при формуванні та використанні капіталу, серед яких: недостатній обсяг власного капіталу, надмірна кредитна залежність, нераціональна структура джерел фінансування, низька ефективність використання ресурсів, уповільнення оборотності активів підприємства тощо. Ці фактори можуть негативно впливати на фінансовий стан підприємства та обмежувати його розвиток.

Підвищення ефективності формування та використання капіталу можливе за рахунок впровадження таких заходів [2]:

1. Оптимізація структури капіталу – доцільно досягати балансу між власними та позиковими коштами, враховуючи рівень фінансового ризику та вартість ресурсів.

2. Збільшення власного капіталу – це можливо шляхом реінвестування прибутку, залучення інвесторів або додаткових внесків власників.

3. Раціональне використання позикових коштів – необхідно залучати кредити лише за умов їх ефективного використання та здатності генерувати додатковий дохід.

4. Підвищення рентабельності діяльності – оптимізація витрат, модернізація виробництва та впровадження інновацій сприяють зростанню прибутковості.

5. Прискорення оборотності капіталу – скорочення виробничого циклу, ефективне управління запасами та дебіторською заборгованістю дозволяють швидше повертати вкладені кошти.

6. Диверсифікація джерел фінансування – використання різних фінансових інструментів зменшує ризики та підвищує фінансову гнучкість.

7. Вдосконалення фінансового менеджменту – впровадження сучасних методів планування, аналізу та контролю сприяє більш ефективному управлінню капіталом.

Тобто необхідно сформувати оптимальну структуру капіталу підприємства. Оптимізація структури капіталу – це визначення такого співвідношення власного та позикового капіталу, яке мінімізує його загальну вартість та максимізує ринкову вартість підприємства при прийнятному рівні фінансового ризику. Метою є баланс між фінансовою рентабельністю та фінансовою стійкістю.

Таким чином, аналіз капіталу підприємства є важливим інструментом оцінки його фінансового стану та ефективності діяльності. Раціональне формування структури капіталу, підвищення ефективності його використання та впровадження сучасних управлінських підходів є ключовими умовами забезпечення стабільного розвитку підприємства. Оптимальна структура капіталу підприємства не є універсальною та потребує індивідуального розрахунку, враховуючи, що на неї впливають суб'єктивні та об'єктивні фактори. Комплексне застосування зазначених заходів дозволяє не лише покращити фінансові показники, а й створити основу для довгострокового економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Левкович О. В., Максименко П. К. Оцінка ефективності управління капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 12. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/912>.
2. Іщенко Н. Управління капіталом підприємства: теоретичні та практичні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-108>.